

**LIETUVOS RESPUBLIKOS METROLOGIJOS ĮSTATYMO NR. I-1452 2, 25, 26, 27, 28,
29, 30, 38 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos metrologijos įstatymo Nr. I-1452 2, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 38 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas, vadovaujantis 2021–2024 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės teisėkūros plano Europos Sąjungos teisės aktus įgyvendinančių teisės aktų projektų sąrašo 58 punktu, siekiant įgyvendinti 2020 m. vasario 5 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2020/158, kuriuo dėl transporto priemonėse įrengiamos svėrimo įrangos iš dalies keičiamas Įgyvendinimo reglamentas (ES) 2016/799, nuostatas – patikslinamas Lietuvos Respublikos metrologijos įstatymu įgyvendinamų Europos Sąjungos teisės aktų sąrašas.

Gavus Lietuvos metrologijos inspekcijos (toliau – Inspekcija), atliekančios teisinę metrologinę priežiūrą Lietuvoje, pasiūlymų dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo, susijusio su parduodant sveriamų, skaičiuojamų, matuojamų ar dozuojamų prekių kiekio kontrole, juridiniams asmenims skirtų baudų mokėjimu ir paskirtųjų įstaigų licencijavimu, ir atsižvelgus į Inspekcijos pasiūlymus, Įstatymo projektu patikslintos ir papildytos Metrologijos įstatymo nuostatos:

1. Siekiant užtikrinti parduodant sveriamų, skaičiuojamų, matuojamų ar dozuojamų prekių kiekio kontrolę ir apsaugoti fizinius bei juridinius asmenis nuo neteisingo matavimo padarinių, Įstatymo projektu papildoma Metrologijos įstatymo 26 straipsnio 1 dalis ir suteikiama teisė Inspekcijai atlikti parduodant sveriamų, skaičiuojamų, matuojamų ar dozuojamų prekių kontrolinius pirkimus. Pažymėtina, kad, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 33 straipsnio 11 dalimi, kontroliniai pirkimai gali būti atliekami tik įstatymų nustatytais atvejais, todėl šiuo metu Inspekcija negali tinkamai atlikti visų savo funkcijų, nes neturėdama įstatymais nustatyto teisinio pagrindo vykdyti kontrolinių pirkimų, neturi teisės atlikti parduodant sveriamų, skaičiuojamų, matuojamų ar dozuojamų prekių kiekio kontrolės.

2. Įstatymo projektu yra pakeičiamos Metrologijos įstatymo nuostatos, susijusios su paskirtosiomis įstaigomis ir joms keliamais reikalavimais: patikslinamos Metrologijos įstatymo 27 straipsnyje nustatytos sąlygos dėl juridiniams asmenims, jų filialams, padaliniams, savo kompetenciją įrodžiusiems kitu negu akreditavimas būdu, suteiktos teisės atlikti matavimo priemonės patikrą įgijimo termino ir apibrėžiamos sąlygos, kaip šią teisę įgyti pakartotinai. Šis pakeitimas atliekamas siekiant, kad ūkio subjektams ir vartotojams būtų teikiamos kokybiškos paslaugos ir visoms paskirtosioms įstaigoms, kurioms teisė atlikti matavimo priemonių patikras buvo suteikta savo kompetenciją įrodžius kitu nei akreditacija būdu, būtų taikomi vienodi reikalavimai, t. y. sudaromos vienodos konkurencinės sąlygos ir užtikrinama, kad neakredituotos įstaigos statusas galimas tik tam tikru atveju, o ne taikomas kaip alternatyva akreditacijai.

3. Metrologijos įstatymo 27 straipsnis taip pat keičiamas, siekiant suvienodinti visoms paskirtosioms įstaigoms taikomus reikalavimus. Reglamentuojama, kad tais atvejais kai panaikinama teisė atlikti tipo įvertinimą, patikrą, kontrolės sistemos įvertinimą ir (arba) patikrinimus, draudžiama vienų metų laikotarpiu nustatyta tvarka kreiptis dėl šios teisės suteikimo dar kartą. Šios nuostatos faktiniam įgyvendinimui straipsnis papildomas nuostata, kuri numato išimtį dėl teisės atlikti tipo įvertinimą, patikrą, kontrolės sistemos įvertinimą ir (arba) patikrinimus suteikimo terminų, jeigu juridiniam asmeniui, jo filialui, padaliniiui yra panaikinta teisė atlikti tipo įvertinimą, patikrą, kontrolės sistemos įvertinimą ir (arba) patikrinimus ir galioja ribojimas pakartotinai kreiptis dėl šios teisės suteikimo. Šis pakeitimas atliekamas, siekiant apsaugoti vartotojus ir matavimo priemonių naudotojus nuo neteisingo matavimo padarinių ir užtikrinti, kad būtų teikiamos kokybiškos paslaugos. Pažymėtina, kad toks ribojimas taikomas tachografų patikras atliekančioms paskirtosioms įstaigoms, kurių veikla reglamentuota Tachografų dirbtuvių veiklos taisyklėse, patvirtintose Lietuvos transporto saugos administracijos

direktorius 2021 m. rugsėjo 22 d. įsakymu Nr. 2BE-252 „Dėl Tachografų dirbtuvių veiklos taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Tachografų dirbtuvių veiklos taisyklės). Minėta nuostata buvo įtvirtinta ir iki šių taisyklių galiojusiose Tachografų dirbtuvių veiklos taisyklėse, patvirtintose Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2005 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. 2B-107 „Dėl Tachografų dirbtuvių veiklos taisyklių“.

4. Įstatymo projekte taip pat įtvirtinama galimybė juridinio asmens prašymu, atsižvelgiant į jo finansinę padėtį, kitas reikšmingas aplinkybes, kai pateikiami minėtas aplinkybes pagrindžiantys įrodymai, paskirtos baudos mokėjimą išdėstyti per laikotarpį iki vieno metų. Metrologijos įstatymo 38 straipsnio 2 dalyje įtvirtinus galimybę ne tik atidėti, bet ir išdėstyti juridiniam asmeniui paskirtos baudos mokėjimą per vieną metų laikotarpį, sudaroma galimybė juridiniams asmenims, kurių finansinė padėtis sunki ir dėl to jie negali sumokėti paskirtos baudos iš karto, vykdyti kitus finansinius įsipareigojimus, stabilizuoti savo finansinę būklę ir sumokėti paskirtą baudą dalimis ir pasirinktinai – ją mokėti dalimis arba baudos mokėjimą atidėti vieną metų laikotarpiui. Baudos atidėjimas ar mokėjimas dalimis bus vykdomas pagal Inspekcijos patvirtintą tvarką ir vadovaujantis 2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 1407/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2020 m. liepos 2 d. Komisijos reglamentu (ES) 2020/972, nuostatomis.

5. Įstatymo projektu atliekami redakcinio pobūdžio patikslinimai Metrologijos įstatymo 25 straipsnyje ir kiti pakeitimai, susiję su faktiniu Įstatymo projekte numatytų nuostatų įgyvendinimu: papildomas Metrologijos įstatymo 2 straipsnis – numatoma, kad Metrologijos įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme, taip pat tikslinama Metrologijos įstatymo 28 straipsnio 2 dalis, 29 straipsnio 2 dalis ir 30 straipsnio 2 dalis, susijusios su administracinių sprendimų priėmimu, atsižvelgiant į Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio nuostatas. Siekiant teisinio aiškumo taip pat papildomas Metrologijos įstatymo 28 straipsnis, kuriame reglamentuojamas teisės atlikti tipo įvertinimą, patikrą, kontrolės sistemos įvertinimą ir (arba) patikrinimus sustabdymas – apibrėžiama, kokiais kriterijais vadovaujantis yra nustatomas terminas, per kurį paskirtoji įstaiga turi pašalinti nustatytus veiklos pažeidimus ir (arba) prašymo ir (arba) kitų dokumentų trūkumus.

6. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 4 dalyje įtvirtintą „dviejų datų“ taisyklę ir reikalavimus, kad teisės aktai, keičiantys ar nustatantys naują ūkio subjektų veiklos ar jos priežiūros teisinį reguliavimą, įsigaliotų „visais atvejais ne anksčiau kaip po trijų mėnesių nuo jų oficialaus paskelbimo dienos“, Įstatymo projektu yra siūloma, kad nuostatų, susijusių su ūkio subjektų veiklos ar jos priežiūros teisiniu reguliavimu įsigaliojimo terminas būtų 2023 m. lapkričio 1 diena. Įstatymo projekte taip pat numatyta, kad paskirtosios įstaigos, iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos paskirtos atlikti matavimo priemonės patikrą, šią veiklą turės teisę vykdyti dvejus metus, kaip tai nustatyta šiuo metu galiojančiame Metrologijos įstatyme. Paskirtosioms įstaigoms, suėjus šiam dvejų metų terminui, pakartotinai teisė atlikti matavimo priemonės patikrą pakartotinai suteikiama tik savo kompetenciją ir nešališkumą patvirtinus akreditavimo būdu. Įstatymo projekte įtvirtinta, kad teisės atlikti matavimo priemonės patikrą įgijimo procedūros, pradėtos iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos, baigiamos pagal prašymo dėl paskyrimo atlikti matavimo priemonės patikrą pateikimo metu galiojusius teisės aktus. Įstatymo projekte numatytos pereinamojo laikotarpio nuostatos dėl Įstatymo projekto 8 straipsniu keičiamo Metrologijos įstatymo 38 straipsnio 2 dalies taikymo – nustatoma, kad juridinių asmenų prašymai baudos ar jos dalies mokėjimą išdėstyti per laikotarpį iki vieno metų arba atidėti iki vieno metų, pateikti nuo šio įstatymo priėmimo iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos, nagrinėjami šio įstatymo nustatyta tvarka, jeigu prašymai Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliojimai institucijai pateikti likus ne mažiau kaip 10 dienų iki juridinio asmens prievolės sumokėti baudą įvykdymo paskutinės dienos.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektų iniciatorė – Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija. Projektą parengė Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Pramonės politikos skyriaus (vedėja Ilona Golovačiova, tel. 8 659 41 575, el. p. Ilona.Golovačiova@eimin.lt) vyr. specialistė Inga Buzienė, tel. 8 659 57 297, el. p. Inga.Buziene@eimin.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Metrologijos įstatymo 25 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatyta, kad teisinės metrologinės priežiūros metu, be kita ko, atliekama parduodant sveriamų, skaičiuojamų, matuojamų ar dozuojamų prekių kiekio kontrolė. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 140 straipsnio 1 dalimi ir Metrologijos įstatymo 33 straipsnio 1 dalies 4 punktu, parduodant sveriamų, skaičiuojamų, matuojamų ar dozuojamų prekių pateikimas rinkai arba tiekimas rinkai pažeidžiant metrologijos srities teisės aktų reikalavimus laikomas pažeidimu. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 6 dalis nustato, kad kontrolinis pirkimas – prekių ir (ar) paslaugų pirkimas, vykdomas atliekant ūkio subjekto veiklos neplaninį patikrinimą, kurio tikslas – nustatyti, ar ūkio subjektas parduoda prekes ir (ar) teikia paslaugas laikydamasis teisės aktų nustatytų reikalavimų. Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 33 straipsnio 11 dalimi, kontroliniai pirkimai gali būti atliekami tik įstatymų nustatytais atvejais. Pažymėtina, kad Inspekcija šiuo metu neturi įstatymu įtvirtinto teisinio pagrindo atlikti parduodant sveriamų, skaičiuojamų, matuojamų ar dozuojamų prekių kiekio kontrolinių pirkimų, nes Metrologijos įstatymo 26 straipsnis, nustatantis Inspekcijos pareigūnų teises, nenumato teisės atlikti pirmiau minėtų prekių kiekio kontrolinių pirkimų.

Metrologijos įstatyme apibrėžta, kad paskirtosios įstaigos, atliekančios matavimo priemonių patikrą, turi atitikti Metrologijos įstatymo 10 straipsnio 1 dalies nuostatas, kad juridinis asmuo, jo filialas, padalinys, siekiantis tapti paskirtąja įstaiga ir įgyti teisę atlikti matavimo priemonės patikrą, turi būti akredituotas kaip kontrolės įstaiga, išskyrus 10 straipsnio 5 dalyje nustatytus atvejus. Metrologijos įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje yra nustatytos išimtys, kada įstaiga gali būti paskirta atlikti matavimo priemonės patikrą, kai jos kompetencija ir nešališkumas patvirtinamas kitu negu akreditavimas būdu, ir kokius reikalavimus turi atitikti įstaiga siekdama šio paskyrimo. Paminėtina, kad kompetencijos ir nešališkumo įrodymas kitu nei akreditavimas būdu gali būti taikomas tik juridiniams asmenims (filialams, padaliniams), siekiantiems įgyti teisę atlikti matavimo priemonių, nepatenkančių į techninių reglamentų taikymo sritį ir tachografų, patikrą. Metrologijos įstatyme yra nustatyti paskirtųjų įstaigų funkcijų vykdymo terminai – neakredituotos įstaigos, paskiriamos dvejų metų laikotarpiui (27 straipsnio 7 dalis), akredituotos įstaigos paskiriamos neribotam laikui arba iki tol, kol galioja jų akreditacija (27 straipsnio 6 dalis), tachografų patikras atliekančios įstaigos įgyja teisę atlikti patikrą ne ilgesniam laikotarpiui, negu nurodyta tachografų dirbtuvių veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose (27 straipsnio 8 dalis). Tachografų dirbtuvių veiklos taisyklių 5.1 papunktyje nustatytas reikalavimas tachografų patikras atliekantiems ūkio subjektams ne vėliau kaip po metų nuo šios suteiktos teisės dienos akredituotis kaip kontrolės įstaiga. Toks teisinis reglamentavimas, kai, vadovaujantis Metrologijos įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje nustatytomis išimtimis, įstaigoms, paskirtoms atlikti matavimo priemonės patikrą, jos kompetenciją patvirtinus kitu negu akreditavimas būdu, taikomi skirtingi reikalavimai dėl akreditacijos yra ydingas ir turi būti taisomas. Metrologijos įstatyme šiuo metu nėra aiškiai reglamentuota, ar teisė paskirtosioms įstaigoms atlikti matavimo priemonės patikrą, savo kompetenciją įrodžius kitu nei akreditacija būdu, gali būti įgyjama vieną kartą, todėl siekiant teisinio aiškumo šios nuostatos turi būti patikslintos. Esamu reguliavimu buvo siekiama sudaryti galimybę įstaigoms prisitaikyti prie nustatyto reguliavimo ir siekti akreditavimo matavimo priemonės patikros srityje, todėl palikus galimybę minėtą dvejų metų išimtį tai pačiai įstaigai taikyti vis iš naujo, tikrieji įstatymų leidėjo ketinimai neakredituotų įstaigų atžvilgiu gali būti nepasiekti, o tokios įstaigos, pasinaudamos teisine spraga *de facto*, gali veikti neribotą laikotarpį, t. y. sudaromos nevienodos konkurencinės sąlygos paskirtųjų įstaigų veiklai vykdyti.

Metrologijos įstatymo 30 straipsnyje yra apibrėžiami atvejai, kada yra panaikinama paskirtosios įstaigos teisė atlikti tipo įvertinimą, patikrą, kontrolės sistemos įvertinimą ir (arba) patikrinimus, informavimo tvarka, tačiau nėra nustatytos sąlygos, kada ši teisė gali būti įgyjama iš naujo. Pažymėtina, kad Tachografų dirbtuvių veiklos taisyklių 28 punkte yra įtvirtintas reikalavimas pakartotinai kreiptis dėl šios teisės suteikimo bendra tvarka ne anksčiau kaip po vieno metų nuo teisės vykdyti tachografų techninę priežiūrą panaikinimo datos. Šis skirtingas reglamentavimas taip pat turi būti taisomas ir teisės aktais reglamentuojamos vienodos veiklos vykdymo sąlygos visų matavimo priemonių paskirtosioms įstaigoms.

Metrologijos įstatymo 38 straipsnio 2 dalyje numatyta galimybė juridinio asmens motyvuotu prašymu, įvertinus atsakomybės traukiamo juridinio asmens finansinę padėtį ir kitas reikšmingas aplinkybes, jo rašytiniu prašymu, kai pateikiami finansinę padėtį ar kitas reikšmingas aplinkybes pagrindžiantys įrodymai, jam paskirtos baudos mokėjimą atidėti iki vieno metų, jeigu sumokėti baudos per Metrologijos įstatymo 38 straipsnio 1 dalyje nurodytą terminą juridinis asmuo negali. Administracinių nusižengimų kodekso 675 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybė fiziniam asmeniui paskirtos baudos mokėjimą išdėstyti per laikotarpį iki dvejų metų. Atsižvelgiant į analogiškos situacijos reglamentavimą ir vadovaujantis teisingumo ir protingumo principais, tokia galimybė nustatyta ir Įstatymo projekto 8 straipsnyje – numatyta juridiniams asmenims ne tik atidėti baudos mokėjimą, bet ir išdėstyti jį per vieno metų laikotarpį.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siekiant užtikrinti sveriamų, skaičiuojamų, matuojamų ar dozuojamų prekių kiekio kontrolę ir apsaugoti fizinius bei juridinius asmenis nuo neteisingo matavimo padarinių, Įstatymo projektu papildoma Metrologijos įstatymo 26 straipsnio 1 dalis ir suteikiama teisė Inspekcijai atlikti parduodant sveriamų, skaičiuojamų, matuojamų ar dozuojamų prekių kontrolinius pirkimus. Metrologijos įstatymo 25 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatyta, kad teisinės metrologinės priežiūros metu atliekama parduodant sveriamų, skaičiuojamų, matuojamų ar dozuojamų prekių kiekio kontrolę. Vadovaujantis Administracinių nusižengimų kodekso 140 straipsnio 1 dalimi ir Metrologijos įstatymo 33 straipsnio 1 dalies 4 punktu, parduodant sveriamų, skaičiuojamų, matuojamų ar dozuojamų prekių pateikimas rinkai arba tiekimas rinkai pažeidžiant metrologijos srities teisės aktų reikalavimus laikomas pažeidimu. Ši metrologijos srities teisės aktų reikalavimų pažeidimą įmanoma nustatyti tik kontrolinio pirkimo metu. Pvz., atliekant parduodant sveriamos prekės kiekio kontrolę, reikia patikrinti, ar pardavėjas pardavimo metu teisingai pasveria prekę: ar teisingai uždeda prekę ant svarstyklių, ar išminusuoja prekės taros (įpakavimo) masę iš svėrimo rezultato ir kt. Šiuo atveju nepakanka tik patikrinti, ar pardavėjas naudoja metrologiškai patikrintas svarstykles, bet reikia dar ir nustatyti, ar teisingai jomis naudojasi (ar laikosi matavimo priemonės gamintojo parengtų techninių matavimo priemonės aprašo reikalavimų). Atsižvelgiant į tai, kad kontroliniai pirkimai gali būti atliekami tik įstatymų nustatytais atvejais ir siekiant apsaugoti naudotojus ir vartotojus nuo neteisingų matavimo padarinių, Įstatymo projektu suteikiama teisė Inspekcijai atlikti parduodant sveriamų, skaičiuojamų, matuojamų ar dozuojamų prekių kontrolinius pirkimus.

Kontroliniai pirkimai bus atliekami, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo nuostatomis. Kontrolinių pirkimų atlikimo tvarką reglamentuos papildyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos, atliekančios teisinę metrologinę priežiūrą, neplaninių patikrinimų tvarką nustatantys teisės aktai. Priėmus pirmiau minėtą pakeitimą bus sudarytos sąlygos Inspekcijai veiksmingai vykdyti savo veiklą, sustiprės priežiūra, bus galima objektyviai nustatyti parduodant sveriamų, skaičiuojamų, matuojamų ar dozuojamų prekių atitiktį teisės aktų reikalavimams.

Įstatymo projektu pakeičiamos Metrologijos įstatymo nuostatos, susijusios su paskirtosiomis įstaigomis ir joms keliamais reikalavimais, patikslinant Metrologijos įstatymo 27 straipsnyje nustatytas sąlygas dėl juridiniams asmenims, jo filialams, padaliniais, savo kompetenciją įrodžiusiems kitu negu akreditavimas būdu, suteiktos teisės atlikti matavimo

priemonės patikrą įgijimo termino ir apibrėžiant sąlygas šią teisę įgyti pakartotinai. Metrologijos įstatyme apibrėžta, kad paskirtosios įstaigos, atliekančios matavimo priemonių patikrą, turi atitikti Metrologijos įstatymo 10 straipsnio 1 dalies nuostatas, kad juridinis asmuo, jo filialas, padalinys, siekiantis tapti paskirtąja įstaiga ir įgyti teisę atlikti matavimo priemonės patikrą, turi būti akredituotas kaip kontrolės įstaiga, išskyrus 10 straipsnio 5 dalyje nustatytus atvejus. Metrologijos įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje yra nustatytos išimtys, kada įstaiga gali būti paskirta atlikti matavimo priemonės patikrą, kai jos kompetencija ir nešališkumas patvirtinamas kitu negu akreditavimas būdu, ir kokius reikalavimus turi atitikti įstaiga, siekdama šio paskyrimo. Kompetencijos įrodymas kitu nei akreditavimas būdu gali būti taikomas tik matavimo priemonėms, nepatenkančioms į techninių reglamentų taikymo sritį, taip pat juridiniams asmenims (filialams, padaliniams), siekiantiems įgyti teisę atlikti tachografų patikrą. Pažymėtina, kad Tachografų dirbtuvių veiklos taisyklių 5.1 papunktyje tachografų patikras atliekantiems ūkio subjektams nustatytas reikalavimas ne vėliau kaip po metų nuo šios teisės suteikimo dienos akredituotis kaip kontrolės įstaiga.

Pažymėtina, kad, Tarptautinės teisinės metrologijos organizacijos (toliau – OIML) nuomone, akreditavimas yra ypač pageidautinas atitikties įvertinimo įstaigoms, kurios neįeina į Nacionalinio metrologijos instituto sudėtį, tačiau yra atsakingos už teisinės metrologijos veiksmų taikymą (angl. „*This is highly recommended for conformity assessment bodies which do not form part of an NMI, but which are in charge of the implementation of legal metrology activities*“) (OIML dokumentas OIML D 1 Edition 2012 (E) (22 psl.). 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/32/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su matavimo priemonių tiekimu rinkai, suderinimo 41 konstatuojamojoje dalyje akreditavimas taip pat laikomas pageidautinu atitikties vertinimo įstaigų techninės kompetencijos įrodymo būdu. Taip pat svarbu atkreipti dėmesį, kad tiek pagal minėtąją direktyvą, tiek pagal 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 765/2008, nustatančio su gaminių prekyba susijusius akreditavimo ir rinkos priežiūros reikalavimus ir panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 339/93, 5 straipsnio 2 dalį valstybės narės turi teisę pačios nuspręsti, koku būdu turėtų būti įvertinama ūkio subjektų kompetencija, t. y. valstybei narei suteikiama teisė pasirinkti taikyti akreditavimą kaip vienintelį tinkamą ir veiksmingiausią būdą kompetencijai įvertinti arba nacionalinės teisės aktuose greta akreditavimo numatyti galimybę tai atlikti ir kitu nei akreditavimas būdu.

Atsižvelgiant į pirmiau pateiktą informaciją ir tai, kad akreditavimas laikytinas tinkamiausiu ir veiksmingiausiu būdu, siekiant įvertinti juridinių asmenų (filialų, padalinių) techninę kompetenciją atlikti patikrą, kontrolės sistemos įvertinimą ir (arba) patikrinimus bei siekiant užtikrinti matavimo priemonių naudotojų bei vartotojų teisę į teisingus matavimų rezultatus, Įstatymo projektu atliekami patikslinimai dėl Metrologijos įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje nustatytos išimties taikymo – įtvirtinta, kad juridinis asmuo, jo filialas, padalinys teisę atlikti matavimo priemonės patikrą prašyme nurodytoje paskyrimo srityje (srityse) kitu nei akreditacija būdu gali įgyti vieną kartą ne ilgesniam kaip vienų metų laikotarpiui. Šią teisę pakartotinai gali įgyti vienų metų laikotarpiui, jeigu per laikotarpį, kuriuo buvo suteikta teisė atlikti matavimo priemonės patikrą, neatsirado tos matavimo priemonės patikrai atlikti akredituota įstaiga Lietuvos Respublikoje. Šiuo pakeitimu bus sudaromos vienodos sąlygos vykdyti veiklą paskirtosioms įstaigoms, kurioms teisė atlikti matavimo priemonių patikras buvo suteikta pagal Metrologijos įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje nustatytas išimtis ir nustatyta aiški teisės atlikti matavimo priemonės patikrą prašyme nurodytoje paskyrimo srityje (srityse) kitu nei akreditacija būdu galiojimo trukmė bei apibrėžiamos pakartotinės šios teisės įgijimo sąlygos. Verta paminėti, kad, atsižvelgiant į akreditacijos dokumento AD 5.1 „Atitikties vertinimo įstaigų akreditavimas. Bendrieji reikalavimai“, patvirtinto Nacionalinio akreditacijos biuro direktoriaus 2021 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. V-11 „Dėl akreditacijos dokumentų AD 5.1, AD 5.2 ir Politikos dėl atitikties vertinimo įstaigų dalyvavimo tyrimų kokybės tikrinimo/išorinio kokybės vertinimo programose ir tarplaboratoriniuose palyginimuose patvirtinimo“, nuostatas, reglamentuojančias akreditavimo srities įvertinimo terminus, ūkio subjektas akreditaciją gali

įgyti per 6 mėnesius, todėl Įstatymo projektu yra numatomas optimalus vienų metų terminas dėl akreditacijos įgijimo.

Įstatymo projektu yra įtvirtinama, kad tais atvejais, kai panaikinama teisė atlikti tipo įvertinimą, patikrą, kontrolės sistemos įvertinimą ir (arba) patikrinimus, nustatomas apribojimas vienų metų laikotarpiu kreiptis dėl šios teisės suteikimo. Svarbu paminėti, kad šiuo metu toks apribojimas yra taikomas tachografų patikras atliekančioms paskirtosioms įstaigoms, kurių veikla reglamentuota Tachografų dirbtuvių veiklos taisyklėse. Šis apribojimas suvienodins visoms paskirtosioms įstaigoms taikomus reikalavimus ir padės užtikrinti, kad vartotojai ir naudotojai būtų apsaugoti nuo neteisingų matavimo rezultatų padarinių, o ūkio subjektams ir vartotojams būtų teikiamos kokybiškos paslaugos.

Įvertinus atsakomybėn traukiamo juridinio asmens finansinę padėtį ir kitas reikšmingas aplinkybes, jo rašytiniu prašymu, kai pateikiami finansinę padėtį ar kitas reikšmingas aplinkybes pagrindžiantys įrodymai, Įstatymo projektu numatoma galimybė išdėstyti juridiniam asmeniui paskirtos baudos mokėjimą per vienų metų laikotarpį. Paminėtina, kad Metrologijos įstatymo 38 straipsnio 2 dalyje yra numatyta galimybė juridinio asmens motyvuotu prašymu jam paskirtos baudos mokėjimą atidėti iki vienų metų, jeigu sumokėti baudos per 38 straipsnio 1 dalies nurodytą terminą (per 30 kalendorinių dienų nuo nutarimo, kuriuo paskirta bauda, įteikimo) juridinis asmuo negali dėl objektyvių priežasčių. Administracinių nusižengimų kodekso 675 straipsnio 3 dalyje yra numatyta galimybė fizinio asmens prašymu, atsižvelgiant į jo materialinę padėtį, kitas reikšmingas aplinkybes, paskirtos baudos mokėjimą išdėstyti per laikotarpį iki dvejų metų. Ekonominės veiklos vykdytojais gali būti tiek fiziniai asmenys, vykdantys individualią veiklą, tiek juridiniai asmenys. Tiek fiziniai asmenys, vykdantys individualią veiklą, tiek juridiniai asmenys gali padaryti tuos pačius metrologijos srities teisės aktų pažeidimus, nurodytus atitinkamai Administracinių nusižengimų kodekso 140 straipsnio 1–4 dalyse ir Metrologijos įstatymo 33 straipsnio 1 dalies 1–7 punktuose. Vadovaujantis šiuo metu galiojančiu teisiniu reguliavimu, fizinis asmuo, vykdantis individualią veiklą, turi teisę prašyti už metrologijos srities teisės aktų pažeidimą paskirtos baudos mokėjimą išdėstyti per laikotarpį iki dvejų metų, o juridinis asmuo, kuriam paskirta bauda už lygiai tokį patį metrologijos srities teisės aktų pažeidimą, neturi teisės į baudos mokėjimo išdėstymą per tam tikrą laikotarpį. Pavyzdžiui, individualią veiklą vykdantis fizinis asmuo ir individuali įmonė, kurios savininkas yra vienintelis jos darbuotojas, gali vykdyti tą pačią, tokio paties masto ekonominę veiklą (pvz., prekiauti sveriamais duonos gaminiais) ir padaryti tokį patį metrologijos srities teisės aktų pažeidimą (pvz., duonos gaminiams sverti naudoti metrologiškai nepatikrintas svarstyklės), tačiau baudos mokėjimo išdėstymo turės teisę prašyti tik individualią veiklą vykdantis fizinis asmuo.

Svarbu paminėti, kad nuo 2020 m. gegužės 1 d., įsigaliojus Metrologijos įstatymo nuostatomis dėl juridinių asmenų atsakomybės taikymo, Inspekcija jau yra sulaukusi vieno juridinio asmens prašymo dėl sunkios finansinės padėties baudos mokėjimą išdėstyti per atitinkamą laikotarpį. Atsižvelgiant į daugelio juridinių asmenų sunkią ekonominę padėtį dėl koronaviruso infekcijos (COVID-19 ligos) sukeltų padarinių, geopolitinės situacijos, labai tikėtina, kad tokių prašymų Inspekcija ateityje sulauks ir daugiau, tačiau vadovaujantis šiuo metu galiojančiu teisiniu reguliavimu, Inspekcija neturi teisinio pagrindo tenkinti tokių prašymų. Įstatymo projektu įtvirtinus galimybę ne tik atidėti, bet ir išdėstyti dalimis paskirtą baudos mokėjimą, bus sudaryta galimybė juridiniams asmenims, kurių finansinė padėtis sunki ir dėl to jie negali sumokėti paskirtos baudos iš karto, vykdyti kitus finansinius įsipareigojimus ir stabilizuoti savo finansinę būklę sumokant paskirtą baudą dalimis, taip pat bus užtikrintas visų analogišką veiklą vykdančių ir padariusių nusižengimą ūkio subjektų lygiateisiškumas, nepriklausomai nuo jų veiklos teisinės formos, fizinio asmens ar juridinio asmens statuso.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, atlikus numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą, parengta numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma. Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Vadovaujantis Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 243 „Dėl Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklių patvirtinimo“, parengta antikorupcinio vertinimo pažyma. Priimtas siūlomas Įstatymo projektas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projektu:

- sudaromos vienodos sąlygos vykdyti veiklą paskirtosioms įstaigoms, kurioms teisė atlikti matavimo priemonių patikras buvo suteikta pagal Metrologijos įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje nustatytas išimtis, ir reglamentuojama aiški teisės atlikti matavimo priemonės patikrą prašyme nurodytoje paskyrimo srityje (srityse) kitu nei akreditacija būdu galiojimo trukmė ir nustatomos aiškos pakartotinės šios teisės įgijimo sąlygos;

- suvienodinami visoms paskirtosioms įstaigoms taikomi reikalavimai, kai yra panaikinama teisė atlikti tipo įvertinimą, patikrą, kontrolės sistemos įvertinimą ir (arba) patikrinimus;

- sudaroma galimybė juridiniams asmenims, kurių finansinė padėtis sunki ir dėl to jie negali sumokėti paskirtos baudos iš karto, vykdyti kitus finansinius įsipareigojimus, stabilizuoti savo finansinę būklę ir sumokėti paskirtą baudą dalimis.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams. Projektas parengtas vadovaujantis 2021–2024 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės teisėkūros planu.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus siūlomą Įstatymo projektą nereikės priimti naujų įstatymų, pakeisti galiojančių įstatymų ar pripažinti jų netekusiais galios.

Priėmus siūlomą Įstatymo projektą reikės pakeisti šiuos įgyvendinamuosius teisės aktus:

1. Dėl parduodant sveriamų, skaičiuojamų, matuojamų ar dozuojamų prekių kontrolinių pirkimų vykdymo – papildyti Planinių ir neplaninių ūkio subjektų ir paskirtųjų įstaigų veiklos patikrinimų taisyklės, patvirtintas Lietuvos metrologijos inspekcijos viršininko 2022 m. gegužės 10 d. įsakymu Nr. 11V-97(1.2).

2. Dėl paskirtos baudos mokėjimo atidėjimo ar išdėstymo dalimis – vadovaujantis 2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 1407/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2020 m. liepos 2 d. Komisijos reglamentu (ES) 2020/972, nuostatomis, papildyti Lietuvos metrologijos inspekcijos poveikio priemonių taikymo ūkio subjektams tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos metrologijos inspekcijos viršininko 2020 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. 11V-74 „Dėl Lietuvos metrologijos inspekcijos poveikio priemonių taikymo ūkio subjektams tvarkos aprašo patvirtinimo“ bei šio teisės akto pakeitimus suderinti su Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Naujų sąvokų nenustatoma.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir atitinka Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Vadovaujantis Įstatymo projekto 10 straipsniu, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliota institucija iki 2023 m. spalio 31 d. priima įgyvendinamuosius teisės aktus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo įgyvendinimas nepareikalaus papildomų valstybės biudžeto lėšų, taip pat jų nebus sutaupyta. Lėšos kontroliniams pirkimams vykdyti bus naudojamos iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos turimų asignavimų.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados
Specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos terminų žodyną „Eurovoc“, yra „paskirtoji įstaiga“, „patikra“, „kontrolinis pirkimas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.